

Izhaja trikrat na teden v sestih izdankih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gl. 6-60
pol leta 6 . 60 . . . 3-30
četrť leta 3 . 40 . . . 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11 uri popoldne.

Naročnino sprejema upravnistvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopisane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in posamični se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

S O Č A

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrid.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

—>>>><<<<—

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnistvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersitz v Nuški ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Manifestacijski shod za slovenske mestne ljudske šole v Trstu.

(Izvirno poročilo.)

Slabo vreme je pretilo skoro do zadnjega trenutka preprečiti ali vsaj otežkočiti tržaskim Slovincem manifestacijski shod za slovenske mestne ljudske šole, ki ga je sklicalo politično društvo „Elinost“ na preteklo nedeljo k sv. Jakobu. Toda, kakor bi ne bilo samo hotelo pokazati, kako opravljene so zahteve tržaskih Slovincov po slovenskih mestnih ljudskih šolah v Trstu, se je razjasnilo tik pred četrtjo uro, ki je bila določena za pričetek shoda, in shod se je vršil ob ogromni udeležbi, ter ako abstrahujemo od nekaterih od socijalnih demokratov provzročenih nemirnih prizorov, v najlepšem redu. — Udeleženci shoda so bili skoro izključno slovenski starši iz Trsta, in to po ogromni večini tako vzorno organizovana tržaska masa. Intelektualna je bila slabeje zastopana.

Otvoril je shod v imenu društva „Elinost“ prof. Mandič, ki je kot predsednik tega društva predsedoval tudi shodu. To ni bilo po volji navzočim socijalnim demokratom, v katerih imenu je po govoru prof. Mandiča protestoval sodrug Kopač, da se ni volil predsednik od shoda samega. Zadovoljil pa se je slednjič s tem, ker je uvidel, da so njegovi pristasi v prav neznatni manjšini.

Prof. Mandič je izrekel toplo zahvalo udeležencem shoda, katerih število bi bilo gotovo še ogromnejše, ako ne bi bili okoličani vsled vremena zadržani. Spominjal se je potem meča, kateri je prvi začel boj za slovenske mestne ljudske šole v Trstu, in katerega so ravno kar položili v hladni grob, ter pozval navzoče, naj zakličejo temu prvobitnemu za Slovincstvo na tržaskih tleh. Ivanu Nabergerju, v spomin trikrat „Slava“, čenur se je občinstvo navdušeno odzvalo. — „Zalostno je“, nadaljeval je govornik, „da smo se morali danes tukaj sestati v ta namen, v kateri smo se sešli. Zalostno je, da moramo beračiti za šole. Za to, kar je povsod drugod čezno, da mora namreč vsakdo pošiljati svoje otroke v šole, in zato, kar nam daje XIX. člen temeljnih zakonov, da imamo pravico vzgojevati svoje otroke v njihovem maternem jeziku, moramo se mi se le potegovati. Sramota je, da mo-

ramo tukaj beračiti za šole, za katero pa beračimo že 19 let. In da je ta šola potrebna, dokazujejo številke, dokazujejo Vi, ki ste se danes tukaj sešli v namen, da dokazete, da potrebujemo šole, in da jo moramo dobiti, ako bomo znali nastopiti.

Naša družba Sv. Cirila in Metoda vzdržuje skoro deset let ljudsko šolo tu pri Sv. Jakobu, in to šolo obiskuje 400—500 otrok. V tej šoli so le meščanski otroci, ker naši otroci iz okolice obiskujejo šolo doma. Že s tem je dokazano, da potrebujemo šolo in dosegljivo bomo, če bomo znali ne beračiti, ampak zahtevati (Viharno ploskanje in klici: „Zahtevati se mora!“)

Govornik je potem načrtal na kratko zgodovino boja za tržasko slovensko mestno ljudsko šolo, katerega rezultat je ta, da že od l. 1899. leže pri ministerstvu nerešeni rekurzi. Celo slovenski delegatje na Dunaju niso mogli izposlovati za tisoč slovenskih otrok v Trstu jedne ljudske šole. Vlada nas mara le tedaj, ko rabi naše pesti in naš denar; toda zahtevati moramo z vso energijo, da hode vlada vršila svoje dolžnosti napram nam.

Govoru prof. Mandiča je sledil viharen aplavz.

Po gori omenjenem Kopačevem nastopu je dobil besedo dr. Gregorin, da poroča o stanju vprašanja slovenskih ljudskih šol v mestu tržaskem. Rekel je, da je to že tretji shod, kateri je sklicalo politično društvo „Elinost“, da se bavi s tem solskim vprašanjem. Prvi shod je bil 2. septembra 1900., drugi pa 5. oktobra 1901. To pa ni bil edini korak društva „Elinost“, ampak isto se zanima že od l. 1884. za to šolsko vprašanje. V tem letu je vložilo po tem društvu 1429 slovenskih staršev prošnjo za slovensko ljudsko šolo, kateri so izkazali okoli 700 otrok. Za eventualne korake pa se pooblastili starši društva „Elinost“, katero je tudi, ko je magistrat m. decembra istega leta odbil prošnjo z razlogom, da mora varovati laški značaj mesta, in da ne priznava Slovincov v Trstu, vložilo rekurz na namestništvo. Ta rekurz je bil po preteku dveh let rešen s tem, da se je potrdil odlok magistrata, in sicer iz razloga, da se v okolici nahajajo slovenske šole, ki niso 4 km oddaljene od mesta, katere lahko obiskujejo slovenski otroci iz mesta. Proti temu odloku se je društvo

„Elinost“ pritožilo l. 1887. na ministerstvo, katero pa je pritožbo zavrnilo, češ, društvo „Elinost“ nima pravice, da zahteva šole. Enako je odbilo pritožbo tudi upravno sodišče. Ni se čuditi magistratu, da je napravil iz tega kul urnega vprašanja politično vprašanje, čuditi pa se je vladi, da se je temu nazoru pridružila. Tudi če bi bilo društvo „Elinost“ napravilo kak formalen pogrešek, zadostovati bi moralo to, da vlada le dozna za tako kriče razmere, kakor vladajo glede šolstva v Trstu. Vlada bi morala kar uradoma zahtevati ustanovitve šole, kakor je to storila za mnogo manjše število nemških otrok v Ljubljani brzojavnim putem. L. 1892. so slovenski starši tržaski zopet zahtevali, naj se ustanovi slovenska šola na Lesnem trgu. Magistrat je izjavil v seji meseca maja l. 1894., da se slovenska šola ne dovoli. Potegoval se je takrat v mestnem svetu za slovensko šolo posebno tedanji slovenski svetovalec g. Sancin, ali brezuspešno. Takrat je bilo izkazanih 646 slovenskih otrok v tržaskih ljudskih šolah, danes pa jih je že nad 1000. Rekurz na namestništvo je bil odbit. Rekurz na ministerstvo pa se je l. 1895. rešil tako, da štirikilometerski princip namestništva ne velja vedno, ampak da se mora ozirati na dejanske potrebe. Vsled tega je naložilo ministerstvo namestništvu, naj uvede poizvedbe, ali je slovenska šola potrebna ali ne. Tozadevno poročilo se je predložilo mestnemu svetu, ki je seveda zopet končalo s sklepom, da se slovenska šola ne ustanovi. Radi tega je šla zopet pritožba na ministerstvo, kjer čaka ista od l. 1899. rešitve. Da se rešitev tako dolgo zavlačuje, pomeni, da so pri ministerstvu prepričani o potrebi slovenske ljudske šole v Trstu, da se pa, ker Lahov nočejo razburiti, poslužujejo stare avstrijske prakse, da temporizirajo.

Tržasko vprašanje se mora rešiti, ali ugodno ali neugodno, in zato je predlagal govornik v imenu društva „Elinost“:

1. da se odposlje brzojavka na Njegovo Velikanstvo s prošnjo, da s svojo mogočno roko posreduje za ugodno rešitev slovenskega tržskega šolskega vprašanja,
2. da se istotako naprosi Nj. Eksclenca ministerski predsednik, in
3. Nj. Eksclenca naučni minister ter
4. naloži odboru „Elinosti“, da se obrne na vse slovenske državnozbornske klube,

da pri osrednji vladi posredujejo glede ugodne rešitve rekurza, podanega l. 1899. od slovenskih staršev v Trstu.

Pri prečitjanju teh resolucij je občinstvo odločno zahtevalo, naj se ministrov ne prosi več, ampak od njih zahteva. Zato se je v brzojavkah na ministre spremenila beseda „prosi“ v „pozivlje“.

Po govoru dr. Gregorina so se oglašali k besedi stirje socijalni demokratje, namreč sodrugi Kopač, Linhart, Dorbič in Chiussi. Prva dva sta govorila slovenski, tretji hrvaški in četrti italijanski. Bil je vsak precej dolg ter so govorili o vseh možnih rečeh, akoravno se jih je v enomer opozarjalo, naj so omejijo na šolsko vprašanje. Izgledalo je vso kot nekaka obstrukcija. Člani predsedstva so morali posebno med govoroma obeh slovenskih socijalnih demokratov ponovno zastaviti ves svoj vpliv v to, da v ljudstvu ni prekipelo na različne psovke in žaljenja.

Kaki internacionalci so ti naši socijalni demokratje, se je videlo, ko so na slovenskem shodu med govorom dr. Rybafa začeli vsi kricati: „Evropa il socialismo, ovviva etc.“ ter začeli peti lasko delavsko pesem.

Sodrug Kopač je govoril v imenu jugoslovenske socijalne demokracije.

Imenoval je boj za slovensko šolo res pravo beračenje. Skandalozno je sicer, da v Trstu ni slovenske šole, ali ta krivica se godi Slovincem zaradi tega, ker agitirajo za šolo na sovinskih podlagi. Navajal je dogodke v Zagrebu, ki so sad sovinizma. Pravil je, da socijalisti zahtevajo šole, ne samo za Slovence, nego za vse narode in sloje. Oni hočejo, da bodo otroci bolj pametni nego so bili njih starši. Zahtevajo, da ne bodo šole le za one, ki nosijo frake in cilindre, ampak tudi za proletarce, katerim naj se v šolah darujejo vse šolske potrebščine, katerim naj se v šoli da tudi kruha in obleke. Dalje je pravil govornik, da se ne sme, ako se hoče šolo doseči, brzojavke pošiljati ministrom in se jim klanjati.

Socijalni demokratje — bodo hodili drugo pot, kakor gospodje okoli „Elinosti“. Očitaj je narodnjakom, da je dr. Rybaf pred dvema letoma rekel, da se bodo združili s hudicem, socijalistom in anarhistom, samo da dosežejo slovensko šolo, sedaj pa se nočejo družiti s socijalisti. Ako narodnjaki sedaj, ko so spoznali, da s prošnjo nič ne dosežejo,

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spis-al H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(Dalje)

S konopljeno vrvice na golem telesu se je bil opasal že takrat, ko se je bil preoblekel, toda v tem je tičala zgolj šole polovica obljube, po kateri je bilo treba izpolniti še drugo polovico, ki je bila še dokaj bolj težka in trudapolna. Torej sedaj, ko mu je vino in pivo, popito v krčmi, že izpuhtelo iz glave, ga tudi ni malo skrčalo, na kak način da izvrši svojo obljubo. Vojne ni bilo. V metežu na meji je bilo sicer lahko naleteti na kekega oboroženega Nemca, polomiti mu kosti, ali pa tudi sam izgubiti glavo. Tako je rekel tudi stricu Matiji. „Samo to, da vsak Nemec“ — mislil si je sedaj — „ne nosi kitice iz pavovega ali nojevega perja na svoji čeladi“. Izmed križarskih gostov jih nosijo nemara samo grofje, a izmed Križarjev nemara sam komtur, pa še ne vsakteri. Ako ne bo vojne, vtegnejo preteči leta in leta, predno on dobi svoje željene tri šapelje; a tu pa mu je prišlo v glavo še to, da brez pasu more samo neopasane pozivati na dvoboj. Nadejal se je zares, da dobi viteški pas iz kraljevih rok ob času bojnih iger, ki se bodo vršile

po krščenju, in dolgo se je že tega veselil, toda kaj potem? Ako pojde k Jurandu iz Spihova, mu pomaga in potolče sam toliko „landskehtov“, kolikor bo mogel, toda to bo vse. Vendar križarski „landskehti“ niso vitezi s pavovim perjem.

In videč v tej svoji stiski in muki, da brez posebne milosti božje ne more doprineesti ničesar, jame vneto moliti:

„Daj, o Jezus, vojno s Križarji in Nemci, ki so sovražniki tega kraljestva in vseh narodov, kateri z našim jezikom izgovarjajo Tvoje sveto ime. Nam daj svoj blagoslov, nje pa zatri, ker rajše služijo peklenščeku nego tebi ter nas sovražijo v svojem srcu in se strašno srdé, da je naš kralj s kraljico vred pokrstil Litvo ter njim strogo zabranil tvoje krščanske služabnike ugonobljati z mečem. Radi tega srda jih kaznuj!... Jaz pa, grešni Zbišek, se kesam pred Teboj ter od Tvojih peterih ran iščem pomoči in Te prosim, da mi pošlješ čim najrune tri odlične Nemce s šapelji iz pavovega perja ter mi v svojem neizmernem usmiljenju dovoliš, da jih pobijem do smrti. Ali vse to pa radi tega, ker sem jaz obljubil te kitice gospodičini Danuši, Jurandovi hčerki in tvoji služabnici, ter prisegel na svojo viteško čast. Ako se pri pobitih najde še kaj več, pa oddam od tega desetino Tvoji sveti cerkvi, da bodeš tudi Ti, sladki Jezus, imel od tega korist in slavo in da spoznaš, da sem Ti s čistim srcem, ne pa kar tako iz slavohlepija napravil to ob-

ljubo. In kakor je to resnica, tako mi tudi pomagaj! Amen.“

In čim dalje je molil, tem bolj se mu je tudi v po-božnosti topilo srce, da je k prejšnji obljubi pridodal še novo, namreč, da hoče takoj, ko odkupi Bogdanec, pokloniti cerkvi tudi ves vosek, kolikor mu ga čebele čez vse leto znosijo skupaj. Nadejal se je, da stric Matija temu ne bo nasprotoval, gospod Jezus pa bo imel gotovo veselje nad voskom za sveče, in hoteč ga čim poprej dobiti, hoče mu tudi čim poprej pomagati. Ta misel se mu je zdela tako pametna, da je napolnila z veseljem vso njegovo dušo; sedaj je bil povsem uverjen, da bo uslišan in da vojna takoj napoči, ako bi pa tudi ne napočila, da on vendar doseže svoj namen. Začutil je v rokah in nogah tako veliko moč, da bi bil planil samecat na celi polk. Mislil si je celo, da ker je napravil Bogu to obljubo, bi mogel Danuši pridodati še dva Nemca. Mladeniško navdušenje ga je spodbadalo k temu, vsekako pa je še prevladala ta zanos zrela pamet, kajti bal se je, da s prevelikimi zahtevami ne bi razžalil Boga.

Vendar njegovo zaupanje je še bolj narastlo, ko je začul po sveti maši in po daljšem počitku, kateremu se je bil vdal ves dvor, razgovor, ki ga je imel opat pri zajtreku s kneginjo Ano Danuto.

(Dalje pride.)

nastopijo drugo pot, bodo imeli tudi vse socialiste na svoji strani. Pozivljaj je potem narodnjake, naj poskušajo priti na cesto in gotovo bodo vsi delavci sli z njimi, kajti solsko vprašanje je za delavce eno prvih vprašanj. Stara taktika, ki se ni izkazala, naj se pokaže. Nastopi tak se odločno. Slovenci naj pokažejo tudi enkrat svojo „irredento“ in gotovo se bode z njimi drugače postopalo. Konečno je izjavil še enkrat, da bodo socialni demokrati sli prvi z narodnjaki v boj za slovensko šolo v Trstu, ako opustijo staro taktiko ter se bodo bojevali za napredno šolo.

Za sodrugom Kopačem je govoril sodrug Karol Linhart v imenu lokalne organizacije socialne demokracije v Trstu. Rekel je, da se čuti, ako je sodrug Kopač naglašal potrebo slovenske šole v Trstu, on toglo bolj poklicanega to naglašati. Povdarjal je, da je socialno-demokratska stranka vedno zahtevala, da se izobrazba širi in da je povsod delovala proti reakciji, ki razširja duševno temo in nazadnjastvo. Ta princip velja tudi gledé šole. Boljši dobra laska nego slaba slovenska šola. Ako dobimo nazadnjaško šolo, bode to prokletstvo za slovenski narod. Zatorej zahtevajo socialisti svobodno šolo. Nadalje je odgovarjal na očitjanje, da socialisti nečejo z narodnjaki skupno nastopati. Rekel je, da se od strani narodnjakov delavci prezirajo, da list „Edinost“ imenuje socialne demokrate izdajice naroda, rudečkarje itd., in da se jih niti na shod ni povabilo, zato pa socialisti nečejo nastopati skupno z narodnjaki, ker nečejo narodnjaki z njimi. Za šolo se bodo bojevali socialisti z vsemi močmi, pa gotovo na tak način, da dosežejo v enem mesecu več, nego so narodnjaki v 18 letih. Povdarjal je, da je namen socialistov: širiti internacionalizem, in da bode zato na tem shodu nastopil tudi Italijan, ki je nekaterim narodnim šovinistom že eo ipso falot (klici ogorčenja med občinstvom). Trdil je, da zaradi svojega šovinizma Slovenci tržaski nimajo sol, in da se bodo zato socialisti vedno bojevali proti šovinizmu, kajti dokler bodo šovinistične stranke vladale, tudi ne more biti šole. Ker so se radi očitjanja šovinizma slišali klici ogorčenja, se je obrnil tu govornik na vladnega zastopnika, naj intervenira, čemur je sledila seveda obča veselost. Slednjic je v zaključek svojemu govoru imenoval še voditelje Slovencev policaje in denuncijante.

Tretji socialistični govornik sodrug Dorbič se je postavil na oder s klobukom na glavi, toda ljudstvo mu ni pustilo govoriti, dokler ni klobuka odložil. Pravil je, da smatrajo socialisti kot prvo pravo človeka, živeti, kot prvo dolžnost pa delati. Največji del vsakega naroda tvori proletarijat in ta proletarijat zahteva sol in sredstev za življenje. Očital je nato narodnjakom, da so sami krivi, ako nimajo sol, ker voditelji gledajo na svoje dobro in ne na dobro ljudstva. Govoril je potem za svobodno šolo; kajti iz današnjih sol prihajajo le kukavice. Trdil je dalje, da je slovenska in laska buržoazija proti solam (navajal je pri tem socialistično šolo v Labinju, ki pa je bila laska, ter pravil, da jo je tudi slovanska buržoazija v Labinju (katere v Labinju niti ni) pomagala zrušiti). Glede sredstev za pridobitev šole v Trstu pa je bil govornik mnenja, da bi morali mi tako delati, kakor dela vlada, ko davke tirja. Slednjic je stavil še Slovincem pri zahtevi sol Čehe za vzgled ter zatrdil, da bodo socialisti obeh narodnostij sli v boj za slovensko šolo v Trstu, ako se ubere druga pot.

Zadnji socialistični govornik sodrug Chiussi je govoril laški. Ob začetku so bili burni prizori, katere pa se je posrečilo predsedništvu pomiriti. Priznati pa se mora, da je ta socialistični govornik izmed vseh starih najboljše opravil. Povedal je približno to, kar so ostali trije povedali, toda brez zaljenj in v fini obliki.

Kot zadnji govornik je govoril dr. Rybář. Kakor je povedal, ni mislil govoriti, ker je še nedavno bil močno bolan, toda ker je videl pred seboj toliko navdušenega ljudstva, razveselilo se mu je srce ter je odgovarjal posebno na trditve in zaljenja od strani obeh slovenskih socialistov. Govoril je med drugim približno tako le: „Veseli me, da so se tudi socialisti, kateri so stali vedno na strani, sešli z nami, da nam pomagajo v tem boju. Nekateri teh gospodov pa se niso toliko bavili s solskim vprašanjem, ampak so uporabili to priliko, da nas žalijo. Jaz moram z veseljem konstatirati, da

je italijanski govornik jako stvarno govoril, medtem ko so drugi govorniki naše narodnosti nam zalučali v obraz psovke, kakor policaji, denuncijanti itd. Jaz upam, da je tisti gospod, ki je to izustil, izustil le za to, ker ne pozna razmer, ker misli, da so take, kakor v „Reichu“. V Trstu smo take razmere, vsaj med Slovenci ne. Mi smo ene duše, enega telesa in enega srca. Mi bežimo vsi za istim ciljem ter smo združeni od bogataša do najzadnjega reveža, da bраниmo svoje pravice, da dosežemo, kar nam odtegujejo naši nasprotniki in vlada.

Nam se je očitalo, da smo šovinisti, in da dokler bomo širili šovinizem, nič ne dosežemo ter se socialisti z nami ne združijo. Nečem nato odgovarjati, ampak hočem le konstatirati, da ako bi kak narodnjak pristel v italijansko družbo in bi hotel govoriti slovenski v tej družbi ter zaliti in psovati, ne bi pristel iz laske družbe živ. Ko so bili pri nas ljudje razburjeni, smo jih skušali potolažiti in to se nam je posrečilo. Pri nas se ni bilo treba sklicevati na policijskega komisarja za red; mi ga znamo sami „vzdrževati“. — Govornik je potem odgovarjal na očitjanja, da se prepiramo med seboj vsled šovinizma. Navajal je slučaje, kako se tam, kjer so socialisti razdruženi, vedejo rajši s kapitalisti, kakor med seboj, navajal je strupen razpor med Kautsky-jem in Bernsteinom, ki sta oba velika socialista. Torej ravno socialisti nimajo vzroka drugim očitati medsebojnih preprirov. Na očitjanje, da „Edinost“ psuje socialiste, pač ni bilo treba drugega, nego pokazati na „Rdeči prapor“. V nadaljevanju svojega govora je rekel dr. Rybář: „Nam se je očitalo, da zahtevamo šole le za bogatejše. To ni res. Mi zahtevamo šole za vse. Dokaz temu, da je podpisalo prošnjo za šolo l. 1884. nad 1400 staršev, ki so skoro izključno iz nižjih slojev, in da je tu na današnjem shodu po ogromni večini zastopano delavstvo. G. Kopač nam je potem očital, da mi preveč prosimo, da se preveč klanjamo, da moramo nastopiti drugo pot in isto so nam očitali drugi socialistični govorniki. Tudi jaz bi rajši videl, da bi mogli energičneje nastopiti. Ko se je pa vprašalo, kakšna naj bi bila ta druga pot, je samo g. Kopač odgovoril. On je rekel: „Proč z beračenjem! Pokažite se na ulici! Priredite štrajk!“ Jaz primem g. Kopača za besedo in v par dneh se bomo obrnili na vodstvo laske in slovenske socialistične stranke, da bosta sli z nami. (Ploskanje. Med socialisti klici: „Toda le pod pogojem, da ne odposljete brzojavke“ — klici med občinstvom: „Že retirirajo.“) Brzojavke bodo podpisane od društva „Edinosti“, in vsa „sramota“ radi teh brzojavk pade na to društvo, ter ne zadene socialistov prav nič. Generalni štrajk je dovoljen in „Edinost“ je ob času februarjskih dogodkov pisala ugodno o tedanjem štrajku (Linhart: „Ni res!“) Saj vi takrat „Edinosti“ niste čitali. Bil ste takrat v uredništvu „Slovenskega Naroda“. Toda delavci morajo biti s štrajkom previdni. Uporablja se štrajk le v dosezanje gospodarskih in političnih koristi in tudi le takrat, ko je gotovo, da bo imel štrajk vspeh. Mi pa smo videli v zadnjih dneh, da so hoteli gospodje prirediti štrajk, ki pa se ni posrečil. (Krik med socialisti.) In to se bojimo, da bi, ako se izda parola, naj nastopajo vsi socialisti za slovensko šolo, napravili še večji fiasko nego te dni. Če pa mislijo, gospodje, da se to da doseči, potem jih bomo mi prosili, ne zahtevali, naj nam pomagajo. Oni lahko nastopijo tudi brez „Edinosti“, in lahko tudi sami napravijo, kar je dobro in potrebno. Od dveh gospodov se nam je očitalo, da zahtevamo šolo, ki njim ne bode prav. Mi nismo rekli, da nočemo napredne šole ali tako ali ono, ampak smo zahtevali slovensko šolo, in sicer, naj nam jo da občina. Ako ste torej hoteli napadati tiste šole, ki jih mesto vzdržuje, svobodno vam; mi pa ne moremo drugega zahtevati, kakor tiste šole, kakor jih mesto vzdržuje. In da ne bode te šole preveč nazadnjaške, bodo že skrbeli gospodje na magistratu, ki menda niso preveč klerikalni. — Najboj nas je napadal g. Linhart. Jaz mu pa tega ne zamerim, ker on naših razmer ne pozna. Hočem pa biti objektivni in nečem žaliti nikogar. On nam je očital, da jih nismo povabili na shod. Vprašam vas, kdo od vas pa je dobil povabilo (klici: Nikdo!). Mi smo plakativali po celem mestu in oglašili shod v naših listih. Ako gospodje povabil listov ne berejo, so lahko čitali plakate. Povabljeni so bili vsi Slovenci. Ako se gospodje štejejo med Slovence, bili so povabljeni tudi oni. Glede nastopanja pa

moram na žalost konstatirati razliko med dvema govornikoma. Kopač nam je zagotavljal pomoč. Ako mislijo gospodje, da je naša taktika prekrotka, izberejo si lahko drugo taktiko. Mi jim bomo sledili, ako bomo prepričani, da kaj dosežemo. Ali med tem, ko je Kopač zagotavljal, da nas bodo socialisti podpirali, izjavil je Linhart, da z nami nečejo nastopati. Jaz sedaj ne vem, kdo zastopa slovensko socialno demokracijo, ali je jeden „Führer“ in drugi samo „Corporal“. Na vsak način prosim gospode, naj se med seboj zmenijo.“ Konečno je govornik še primerno zavrnil očitjanje, da hodijo policaji na slovenske veselice ter razne psovke od stranke, ki se veže z laskimi progresovci, in sklenil. Ploskanje in živahne klice po tem govoru ni hotelo biti konca. Socialisti so med govorom dr. Rybářa delali v enomer nemir. Da se ni posredovalo, moral bi bil komisar kmalu shod zaključiti vsled razsajanja socialistov. Sodrug Dorbič je vhtel večkrat svojo pest nasproti dr. Rybářu. — Po tem govoru so se dale gori omenjene resolucije na glasovanje, ki so bile sprejete z ogromno večino. Prišlo je tudi deset brzojavk, ki pa se niso mogle prečitati, ker je bil že mrak. Po shodu se je ljudstvo mirno razšlo. Socialisti so peli naprej svojo lasko himno, ostali pa smo zapeli navdušeno „Hej Slovani“. Tako je končala za tržaske Slovence velepomemben shod, katerega je obiskalo na tisoče slovenskih staršev iz Trsta, ki morejo le z največjim naporom braniti svojo deco pred potujčenjem. Mi kličemo Tržčanom: Le pogumno naprej za svoje pravo. Ako bodele znali nastopati, morate dobiti, kar Vam gre. Zavednosti med Vami ne manjka.

DOPISI.

Iz Solkana. — (Shod socialnih demokratov v Solkanu.) — V ponedeljek dne 8. t. m. je bil na vrtu gosp. Alojzija Mozetiča ob 4. popoldne shod soc. demokratov, kateri so sklicali na predlog nekaterih tukajšnjih dobro plačanih nezadovoljnejšev goriski socialni demokratje.

Shoda se je udeležilo razun kakih 40 na shod prignanih socialistov iz Gorice in Mirna, tudi mnoge mizararskih mojstrov in njih delavcev, pa tudi posestnikov-kmetovalcev ni manjkalo.

Shodu je predsedoval neki socialist iz Gorice, vlado je pa zastopal komisar g. dr. Musil. — Po pozdravu predsednikove oddal je isti besedo g. Kopaču, ki je v najtemnejših barvah slikal položaj „kanskih mizarjev delavcev, kako se isti trudijo od zore do mraka za borih 80 krajcarjev na dan, na kar so pa gorostasi mojstri odločno protestirali proti taki naravostni laži. Slišali so se klici „Kje so tisti mizarji, ki imajo samo 80 kr. na dan; žalostno od njih, če so tako slabi in leni delavci“. Seveda dotičnih 80 krajcarjev delavcev ni bilo videti nikjer, ker takih tu sploh ni, saj imajo navadni delavci (fakinji) od K 1:80 — K 2:— na dan. Ko je Kopač uvidel, da s tem nič ne opravi za pridobitev novih pristav, se je poprijel hvaležnejšega polja ter je navduševal delavce za to, da si sami svojo zadrugo ustanovijo, kjer si bodo koncem leta delili dobiček. Kako si on tako zadrugo predstavlja, kje preskrbi v to potreben kapital, ter kako bodo jamčili delavci za svoje dežele, tega ne razumem? Ko se mu je povedalo, da so po pravilih mizarске zadruga tudi delavci lahko razun mojstrov člani iste, je uvidevši, da je tu zopet pogorel, prišel udrihati po klerikalcih in liberalcih, ter povzdigoval svojo stranko v deveta nebesa. Seveda ni manjkalo pri tem klicev „Idrija“ ter „rudeča zbindra!“ Opravičeval se je radi Idrije s tem, da so bili takrat osebni prepri merodajni. Najčistejša med vsemi strankami pa se družijo s svojimi najhujšimi sovražniki — klerikavci. Pozabil pa ni g. Kopač udrihati tudi pog. dr. Tavčarju, ki je sedel v državnem zboru v jugoslovanskem klubu s klerikalci skupaj. Na jedni strani hvala socialistom in klerikalcem v Idriji, na drugi strani pa zabavljanje nasproti narodno-napredni stranki, ker se je družila z jugoslovanskim klubom, to je logika!

G. dr. H. Tuma, ki se je tudi udeležil shoda, je v svojem krasnem govoru razložil cel socialističen program, kakoršen bi moral biti, povdarjal da bode vedno z njimi, kadar se bodo istega držali, dalje odobral prvotno kršćansko organizacijo, bičal pa sedanji klerikalni sistem, ki je še posebno v velikansko škodo maloštevilnemu slovenskemu narodu, ter je končno priporočal socialnim demo-

kratom, naj se prej več učijo, potem se le shode prireajo, delavcem pa, naj mesto ob pondeljkih in torkih po gostilnah posedati, delajo, da si kaj prislužijo ter tako postanejo samostojni gospodarji, kar je sedaj ko je tu zadruga tim lažje, kar jim ni treba izdelke pa lahko vsakih 14 dnij v zadrugo oddajajo, za katere prejmejo kot člani iste takoj denar.

G. Kopač je hotel še nekaj na govor dr. Tume odgovorjati, na kar so pa navzoči mizarji konec njegovim zavijanjem naredili s tem, da so mu kritali od vseh strani, da naj prej v Nabrezini potrebno uredi ozir. popravi, kar je pokvaril, potem se le naj pride v Solkan.

Ob 7. zvečer je predsednik shod zaključil.

Domate in razne novice.

Povskemu in glasbenemu društvu je daroval goriski rodoljub z geslom:

„Slišal sem v Kanalu goriske tičke peti, in ker nisem mogel zraven žvgoleti, plačam „zagrinine“ 5 kron.“ —

Iskrema mu hvala!

Osebnosti. — Finančna komisarja Josip baron Alber-Glanstätten in Roman Studeny sta imenovana višjima finančnima komisarjema v območju finančnega ravnanstva v Trstu. — Finančni tajnik v Celovcu Bl. Laneve je premestjen v Trst v jednaki službi. — Komisar pri tukajšnjem c. kr. okr. glavarstvu g. Guido Polley je imenovan nadkomisarjem.

Deželni zbor gorški. — Zadnjic smo poročali, da utegne biti sklican se ta ali drugi mesec. Govorilo se je celo, da že okoli 22. t. m. Sedaj pa čujemo, da bo sklican bržčas šele meseca decembra.

Vipavska železnica. Načrti, predloženi od stavbenega nadzorstva gledé mehaničnih naprav pri vodni postaji v Dornbergu in za rezervoarje na postaji v Ajdovščini, so dobili potrebno odobrenje ter se morejo takoj izvršiti.

Dan odgovoritve je sedaj določen na prve dni meseca oktobra. Delo pri Dornbergu je treba napraviti še solidneje in varneje za občinstvo — tak vzrok za zakasnitev navaja podjetništvo.

Vipavska železnica. — Dovožno cesto na ajdovsko postajo zdaj pridno delajo. Torej vendar! Druga dela so v glavnem dokončana.

V „Soci“ smo že priobčili urnik. — Poglejmo, kako skrajno neugoden je ta urnik, kakor nalašč za to, da železnice ne bo mogoče rabiti.

Vlaka sta le dva na dan. — Iz Ajdovščine gre prvi zjutraj ob 5:15, drugi popoldne ob 4:40. Oba prezgodaj! Prvi vlak pride v Gorico že ob 6:45. Čemu? Da bi prihajali ljudje od Ajdovščine v Gorico prezgodaj, ko tu nimajo še kaj opraviti, bi morali vstajati vsaj ob 4:30 zjutraj. Kdo to stori? Raje pojdejo ljudje s konjem, saj bo rabil ta le malo minut več nego vipavska „polževka“, pa pride v mesto in ne šele na južni kolodvor. Nazaj v Ajdovščino bi mogli iti z vlakom bodisi ob 8:50 zjutraj, kar pa ni verjetno, da bi bilo komu mogoče, ali pa ob 7:15 zvečer. — Še slabše bo za Goričane, ki bi hoteli iti v Ajdovščino. N. pr. goriski odvetnik ne more porabiti železnice, ako hoče zastopati koga na sodnji v Ajd., ker bi pristel tje šele ob 10:30, v sodišče pa se pozneje. Na izlete v Ajdov. ni niti misliti. Zjutraj ne pojde nikdo na izlet, popoldne pa ni vlaka. In vrhu tega gre že ob 4:40 drugi in zadnji vlak proti Gorici.

Da, zares, za koga pa so zgradili železnico, ako izključujejo od nje vse tiste, ki bi jo rabili? Ali hoče kdo dokazati, kako nepotrebna je bila? Kajpak: za tako uporabo je popolnoma nepotrebna!! — In še to! Vlaki bodo vozili tistih bornih 28 km celo poldrugo uro, kakor najslabši kolesar tega stoletja. Zamuda na kolodvor v Ajdov., vožnja v Gorico in od južnega kolodvora v mesto porabi toliko časa, da pride vsak „stantav“ konj prej iz Ajd. v Gorico!

Posto bodo vozili še vedno konji. In to je prav! Tako dobivajo Ajdovci vso pošto, ki prihaja z vlaki in vozovi dopoldne v Gorico — z popoldne, dotim bi jo dobili s „polževko“ šele naslednje jutro. Ali ni to divno?!

Kar velja za Ajdovščino, isto gotovo tudi za druge kraje ob tej slavni „polževki“.

Izvrševalni odbor narodno - napredne stranke je dobil pozive z Vipavskega, naj se kaj ukrene proti napisom, s katerimi se žali čisto slovenska držala. Imeni Vočja draga in Prevačina sta napačni za Ovčja draga Prvačina. Vsi napisi so dvojezični z nemščino na prvem mestu, docim bi morali biti slovenski na prvem mestu, dasi z vso pravico lahko zahtevamo edino slovenske napise, kakor so v Furlaniji edino laški. Napačno je tudi na stranistih: Za Gospode — Za Gospe, mesto: Za gospode — Za gospe, ali še najbolje: Za moške — Za ženske.

Kaj je delal upravni svet? Kaj dela dr. Gregorčič? — On spi na lovorikah, katere si pridobiva kot „deputato friulano“, vodi pravde proti svojemu dolgoletnemu najboljšemu prijatelju — in lenuha. Ko bo treba loviti zopet kak mandat, jej, takrat bo „delaven“. — Vipavci, le hitro zaupnico takemu zastopniku ljudskih koristij!

Šolsko leto pričenja, in z njim se je oglasila za premnoge slovenske starše v mestu skrb, kam poslati otroke v šolo. V podstupu jih ne pošljejo, ker je predalec, v „Sol. Dom“ jih ne sprejmejo, marveč odvrtajo menda vse otce, ki ne morejo obljubiti prispevkov, torej kam? I, kam drugam, nego v laško šolo. In lepo število naših otrok roma te dni v laške ljudske šole, ker smo Slovenci v šolskem pogledu zapostavljeni tako krivično, da ta krivica glasno vpije proti nebu; zapostavljeni pa smo po volji Lahov, slavne vlade, in, žal, tudi po volji onih sinov našega naroda, ki so vrgli boj za slovensko ljudsko šolo v Gorici med staro šaro..... „Narodno vodstvo“ ima sedaj druge skrbi!

Klerikalni terorizem šolskih oblastnj. — Mislili smo že prezreti infamen napad „Gorice“ (oziroma drznih Slomskarjev) na c. kr. okrajni šolski svet in zadovoljiti se z uradnim popravkom, kateri smo čitali v „Gorici“, — toda ta klerikalna domisljanka nas je zopet izzvala na odgovor. — Na popravek je odgovorila skrajno nesramno in vpletala vmes reči, ki ne spadajo k stvari (tudi „Soto“!), da je potreben daljši odgovor.

To storimo v soboto, ko bomo imeli s prilogo več prostora na ostajanje.

Danes rečemo le, da vsa ta vihra je vprizorjena radi dveh Slomskarjev, katerih domisljavnost in strupenost nasproti vsemu svetu in tudi do šolskih oblastnj presega vse možne meje. — Bivši kapucin Balič, ki se ženi pri Gregorčičevih kuharicah, ima že radi tega tudi pri „Gorici“ odprta vrata. Kot učitelja ga nikjer niso marali, ne otroci ne starši, kajti v obče je to za pošleno človeško družbo neznošen farizej. Zato se ni mogel videti doslej še v nobeni službi. Največja nesreča pa je bil za tako šolo, kakršna je v Ločniku! — Kot Slomskar pa je mož postal „slaven“; cel kapucin, le s tem razločkom, da visoko ceni tudi sv. zakon. — In temu slovečemu Slomskarju baje ni bila podeljena najboljša služba, zato lop „Gorica“ po šolski oblastnji.

Druga slomškarska korifeja je Davorin Gencič. Tudi ta ljubi pot v Veturinsko ulico, po noči tudi dalje do Piazza Cristo, zato je seveda klerikalcem vzor. Kar pa je imel in ima kolegov, morajo reči, da bolj strupenega človeka ni lahko najti. Strupenost značaja in iz tega izvirajoča nezadovoljnost z vsem svetom mu sije iz oči tako izrazovito, da je kar pomilovanja vreden, ker ne zna svoje lepe duše vsaj bolje prikriti. Nezadovoljen je s svojim rojstvom, nezadovoljen s stanom, nezadovoljen z vsemi predstojniki, nezadovoljen celo s svojo rodbino, — doslej nezadovoljen z vsako službo in konečno z lepim nadučiteljskim mestom v klerikalnem Kojskem, če hotel priti v gnezdo naprednjakov, in ker se mu to ni posrečilo, kar je vendar le naravno, pa lop „Gorica“ po šolski oblasti in nadzorniku g. Fuzgarju. — Take skandale smejo počenjati „Slomskarji“ brez strahu, ker se zanašajo na prof. Berbuca v deželnem šolskem svetu. — Zdaj, ko poznamo vzroke infamne pisarje v „Gorici“, bodo citateli laže razumeli naš stvarni odgovor, ki bo sledil.

Iz podgorske županije nam pišejo: Po dolgem času morem zopet poročati o važnem napredku v našem županstvu. Za vasi Pevmo, Št. Maver, Podsabotin in Podsenico imenovan je namreč selski pismonoša, ki bo hodil v omenjene vasi vsak dan predpoludnem, izvzemši nedeljo. — Kdor ve, kako neredno smo dobivali pisma do sedaj, tisti bo se-le prav vedel, kako se veselimo te nove pridobitve. Včasih kar po cel teden nismo

videli obhodnika. Zato se prav iskreno zahvaljujemo slav. poštnemu ravnateljstvu za to dobroto, a dolžni smo se zahvaliti tudi gosp. nadučitelju Kutinu v Št. Maveru in Podsabotinu, ki se je toliko trudil za to. Bog živi njega in vsakega, ki se nas zapuščenih spomni in nam stori kaj dobrega.

Naroden posestnik.

Mestni gorilski svet je intel v petek zopet enkrat tako sejo, kakor smo ljubijo naši „radikalni“ Lahi. Vlada hoče sezidati za svoj nemški gimnazij novo poslopje, ker sedanje ne odgovarja več v nikakem oziru svojemu namenu. Radi tega se je obrnilo do mestnega sveta, naj jej odstopi v to svrhu primeren prostor kje v središču ali blizu središča mesta. To priliko so porabili mestni očetje za to, da so vrgli javnosti zopet nekoliko peska v oči. Dr. Venier je govoril kot poročevalec šolskega odseka o stvari, trde, da je Gorica laška (kdo se ne smeje?) ter da se more zgraditi v mestu, ki je laško, edino le laški gimnazij. Zato so sklenili, dati vladi brezplačno 3000 m² zemlje v svrhu, da postavi na njej gimnazij z laškim učnim jezikom. Ne vemo, kaj vse je govoril dr. Venier v svojem poročilu, ker je isto očitno v javnosti prikrojeno tako, kakor jim kaže, ali takoj po njegovem govoru je vstal nametništveni zvetovalec grof Attems rekoč, da so v poročilu razne zalitve vlade ter da je občinski svet pri tem sel čez svoj delokrog. Dr. Venier in župan Venuti sta na to hitela prepričevati grofa Attemsa, da v poročilu ni nikake razalutve, ampak le gola istina. Vladi so dali časa 3 mesece za odgovor. — Nekoliko komedije! Kajti prepričani smo, da vlada dobi ta svet prav za nemški gimnazij — jim že kaj da za to; časa za premislek ima dosti. Na nemškem gimnaziju pa je tudi poskrbljeno za laške dijake izborni, tako, kakor smo pisali koncem šolskega leta. Prepričani smo, da radi te stvari Lahi in vlada ne pridejo do nikakih resnih konfliktov med seboj.

Druga komedija je bila z ravnateljem tukajšnje realke. Prosil je v nemškem jeziku izredne podpore K 359.80 za razne risarske obrazce. Z magistrata so mu naznanili, naj vloži laško prošnjo, ali ravnatelj je odgovoril, da njegov uradni jezik je nemški. V seji mestnega sveta so sli preko te prošnje na dnevni red, ker je bila pisana nemški. — Prepričani pa smo, da realka dobi vseeno zahtevano podporo!

Poznamo tisto dvojno prakso, strašno radikalno na svetlem, strašno popustljivo v temi. V navedenih rečeh se uporabi zopet ta praksa „polag navade stare“ — malo peska v oči meščanstvu od strani radikalcev pa je bilo nujno potrebo, ker se jim majejo tla na vseh koncih in krajih; malo „podpore“ torej ne škodi!!

Trgovska in obrtna zbornica. — V soboto bo imela tukajšnja trgovska in obrtna zbornica sejo, v kateri se izvoli predsednik in ostali odbor. Volitve so po dolgem času potrjene. Proti volitvam je bil vložen od slovenske strani rekurz, ali kakor se kaže, brezuspešno.

Klerikalizem v Furlaniji. — Te dni bodo imeli v Ajellu v Furlaniji občinske volitve, za katere se pripravljajo liberalci in klerikalci, na čelu tem tamošnji duhovnik, na vse mogoče načine. Obetajo jako hudo borbo; ker se je bati izgredev, pošljejo na dan volitev na lice mesta več orožnikov.

Pred sodniki je stal 31-letni Jos. Zbogar iz Kala, obdolžen, da se je pregrešil nad dvema deklicama. On je tajil, deklici pa sta potrdili obtožbo. Obsojen je bil na 6 mesecev trde ječe.

Obesil se je. — V nedeljo dopoldne se je obesil hlapec pri „Treh kronah“ Peter Gravner, star 50 let, doma iz Št. Ferjana. Prej nego je to storil, se je sel obrit in je izpil merico piva. Sluga in tovariš Gravnerjev sta bila za nekaj časa z doma, ko pa sta se vrnila, sta šla v hlev, kjer sta se nemalo začudila, ker nista dobila nikjeri Petra. Pod streho pa ga je našel sluga visečega. Samomor se je naznanil hitro redarstvu, nakar je prišla komisija z notarjem Čibejem, ki je napravil inventar. V žepu pri obešencu so našli 500 K. Potem so ga prepeljali na pokopališče. Pravijo, da je imel Gravner nekako notranjo bolezen, katera ga je dovedla do tega koraka, drugi pa zopet hočejo vedeti, da so ga tudi „sekirali“ v službi.

Ušel je 26-letni mizar H. Blau z Ogerskega jetniškemu čuvaju v tukajšnji justični palači. Radi javnega nasilstva je bil kaznovan pred kratkim na 6 mesecev ječe. Kot mizar

je delal pod varstvom čuvaja. Te dni pa se mu je posrečilo porabiti trenotek, v katerem je bil neopazovan; vrgel je orodje od sebe ter jo popihal skozi vrata, ki so bila slučajno odprta. Tekel je proti Št. Petru, potem pa izginil, ne ve se kam.

Iz prvega nadstropja je padel včeraj proti večeru 2-letni sinček trgovca Spacapana, in sicer iz stanovanja v ulici Dreossi. Pri igri je izgubil ravnotežje ter padel na glavo v vrt. Zgodilo pa se mu nič drugega nego malo se je udaril na glavi.

Obrtno-strokovni pouk za mizarje.

— Naznanjeni pouk, ki je pričel na inicijativno tuk. trgovske in obrtne zbornice, se je začel 9. t. m. Udeležencev je 13. Dva strokovna učitelja je poslalo trgov. ministerstvo. Poleg teh dveh, Deml in Dietl, podučuje tudi strokovni učitelj iz Marijana Stabile. Predavanja odposlancev z Dunaja tolmači na laško Fr. Segatti.

Pri ognju pretep. — Poročajo nam, da je v nedeljo ponoči gorel neki hlev v Biljah. Pršli so gasiti tudi iz Mirna, in tu je nastal baje brez vzroka pretep, in sicer so topli nekateri podrepani kuratovi Mirence. Kurat pa je vse to lepo mirno gledal. Menda mu je dopadel tak-le fantovski pretep, saj vidi se mu, kakor bi se tudi on najraje pretepal!

Grozna nesreča na Hrušcl. — Pišejo nam: Strašna nesreča se je pripetila dne 9. t. m. ob 4. uri zjutraj v predoru, kateri se dela tukaj za novo železnico. Delajo na več krajih v predoru izlome, potem delajo nadrov na dve strani. Tisti dan so prišli skupaj s takim koščkom nadrova; na obeh straneh so imeli mine pripravljene za streljanje, katere bi bili morali na obeh straneh hkratu zažgati, ali z nezadostno razumljivimi znamenji ali morda na kak drug način so zažgali na eni strani poprej, vsled česar je udrla mina z nasprotni strani sem proti dvema delavcema, ki sta tudi čakala, da zažgeta svoje mine. Ali nasprotna mina ju je vrgla 15 metrov daleč po rovu. Bila sta vsa razmesarjena. Eden je takoj na licu mesta umrl, drugi pa je živel še do 10. ure, seveda popolnoma v nezvesti. Imel je polomljene roke na več mestih, glavo prikrojeno in ves raztrgan je bil po životu. Ponesrečenca sta Hrva, dva čvrsta mladeniča v starosti 24 do 26 let, po imenu Peter Petrovič in Ivan Simonič. Natančnejše vzroke preišče komisija.

Zahvala. — Odbor „Narodne čitalnice“ v Kanalu izvršuje prijetno dolžnost s tem, da izreka iskreno zahvalo vsem činiteljem, koji so pripomogli, da se je slavnost 35-letnice „Narodne čitalnice“ dne 7. t. m. toli sijajno in častno izvršila. Zahvaljujemo se p. n. sokolskim društvom, koja so telovadila divno, pevskim društvom, koja so pevala nebesko, tamburaškim zborom, koji so udarjali prekrasno, gospodu govorniku dr. R. Gruntarju, koji je govoril toli prepričevalno, da ne sme izostati uspehi, če je le še kaj narodnega čuta v našem ljudstvu. Zahvaljujemo se nadalje vsem drugim društvom in cenjenim gostom, kojih navzočnost je povečevala v toliki meri našo slavnost.

Zahvaljujemo se domačima pevovodjema, gg. županu M. Zegi in nadučitelju Al. Vertu, koja sta se trudila z domačima pevskima zboroma in ju tako izborni izvežbala. Hvala g. vitezu Fr. Malničju za prepusteni veselilni prostor. Zahvaljujemo se slavnemu kanalskemu starešinstvu, koje nas je vsestranski podpiralo. Zahvaljujemo se gasilnemu društvu v Kanalu za naporno sodelovanje, domačemu tamburaškemu zboru, sploh vsem domačinom za sodelovanje in pomoč in koncem, — dulce in fundo — našemu vrlemu ženstvu in istega odboru, koje je pokazalo, kaj se doseže s skupnim delom nežnih rok ter glasov, in v koje naj se ugledajo rojakinje sirom domovine. Iskrena hvala vsem, vsem, in z zahvalo združujemo željo, da bi narodna misel prodirala čim dalje v širše kroge našega dragega nam naroda.

Kanal, 14. septembra 1902.

Odbor

„Narodne čitalnice“ v Kanalu.

30.000 kron znaša glavni dobiček olomuške razstavne loterije. Opozarjamo, da je zrebanje nepreklicno dne 25. septembra ter se izplačajo posamezni dobički od prodajalcev v gotovini le z 10% popustom.

Razgled po svetu.

Z razpustom državnega zbora proti Körber Čehom, ako vprizorijo proti nagodbi

obstrukcijo. „Nar. L.“ pa menijo, naj ga le razpusti, potem pride v drž. zbor marsikdo, ki Körberju ne bo ljub. Čuje pa se tudi, da utegne sediti obstrukciji daljša brezparlamentarna doba, v kateri bo vladal § 14. — Poljski voditelji so radi tega odločno proti obstrukciji Čehov.

Deželnozborske volitve na Štajerskem. — Te volitve so že razpisane, in sicer bodo volile kmečke občine 4. novembra; mesta, trgi in trgov obrtne zbornice dne 7., veleposestvo pa 11. nov.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu so otvorili, kakor smo poročali, slovesno dne 7. t. m. V zavodu je 35—40 postelj v 6 sobah, ki so velike, lepe in zračne.

Električna železnica Trst - Opčino. — Ta železnica vozi s trga pred vojašnico v Trstu do openske vasi in je železnični tir dolg 5 kilometrov. Tir je kakih 800 metrov zelo strm: ta del, ki sega od ulice Commerciala do Gairingerjevega posestva, ima namreč 25% strmine in je napravljen na zobovje. Najviša točka, čez katero gre železnica, leži 349 metrov nad morskovo površino. Električna moč za to železnico pa znaša 500 volt.

Vsega skupaj ima ta železnica 5 električnih vozov, tri odprte za poletje in dva zaprta za zimo. Prazni vozovi tehtajo po 10.000 kilogramov, polni pa po 13.000 kilogramov. Vsak voz je razdeljen na dva oddelka; jednega za kadilce in drugega za nekadilce. V vsakem vozu je prostora za 44 oseb.

Poleg teh petih vozov za osebe ima ta železnica še dva električna stroja, katera sta samo za oni del proge, ki ima 25% strmino. Ko električni voz vozi navzgor, pritakne se jeden teh strojev za vozom, da ga tako pritiska naprej po veliki strmini; ob voznji navzdol pa prihaja električni stroj pred voz za osebe in tako brani prehitro vožnjo. Električni voz ima 6 zavor: 3 na roko, 2 električni in jedno avtomatično.

Razgled z železnice na mesto, okolico in morje je diven in se bo ravno radi tega gotovo mnogo meščanov, posebno v poletnem času, vozilo po tej železnici.

Slavnosti na prelazu Šipka se uče leži nad 60 ruskih generalov. Ruskih gostov bo na sploh okoli 300. Manevri na prelazu imajo pokazati isto, kar se je vršilo tam pred 25 leti.

Na pošti v Zadru je poneveril praktikanč Zanghi svoto 6500 K v denarnem pisunu, poslanem iz Trsta. Prijeti ga niso mogli takoj, ker ni bilo dokazov za poneverjenje, ali odpustili so ga iz službe in prijeli v Trstu, ko je plačeval v neki gostilni z bankovcem 1000 K.

Shod Poljakov. — Čujejo se glasovi, da nameravajo Poljaki iz Prusije, Rusije in Avstrije prirediti v kratkem velikopoljski shod, na kateri odposljejo odlične zastopnike vseh poljskih strank. Razpravljalo se bo na shodu o vprašanjih, ki jih se vseh Poljakov brez razlike strank in držav.

Razno vesti. — Iz Gradca poročajo, da leži v bolnišnici tam neki človek bolan na koleri. Odredjene so vse varnostne priprave. — U Lvovu je umrl poljski državni poslanec Dsieduszycki, ki je cesarja Maksimilijana spremljal v Meksiko. — V Maiagi na Španskem je umoril neki orožnik v blaznosti 8 oseb, več pa jih je ranil. — V Ljubljani so začeli samovoljno s ponedeljkom zidarji in stavbinski delavci delati ob 7. zj. mesto ob 6. Ako bi se jim kaj odtegnilo radi tega, nameravajo strajkati. — V nedeljo so otvorili v Škofjiloki na slovesen način mestni vodovod. — V Korčuli v Dalmaciji so hoteli odkriti biskupu Strossmayerju spominsko ploščo, ali oblast je slavje prepovedala. — Srbski trgovci v Zagrebu zahtevajo za svoje demolirane trgovine odškodnine 150.000 K. — Ogerska vlada je prepovedala listona „Narodni listy“ in „Ostdeutsche Rundschau“ poštni debet radi pisave o dogodkih v Zagrebu. — V Lvovu otvorijo s tekočim letom šesti državni gimnazij s poljskim učnim jezikom. — Perzijski šah se je odpeljal te dni iz Francije na Rusko. — V nedeljo so otvorili v Kremsu naznanjeni sedmi kongres vinogradnikov ob veliki udeležbi iz vinorodnih krajev. — Burski generali Botha, Devet in Delarey pridejo te dni v Nemčijo, kjer jih vsprejmejo, kakor se čuje, prirčno. — Pred poroto v Trstu je bil obsojen v ponedeljek Fran Ercigoy na 7 let v ječo, ker je ubil v Lonjerju Tom. Semenica.

Trgovina modnega blaga!

J. ZORNIK
GORICA

Moderce
pariške zadnje novosti
kupite se najbolj in najceneje pri
I. Zorniku Gorici, Gasparska ulica 2.
Z ozirom na šele jako kratko
doba moje trgovine, stejem si
za največjo čast javiti, da sem si
stihla dam jako mnogoletnih iz-
kušanj o mojih dobrih, pre-
modernejših, in cenah
in je radi tega v interesu
vsake dame, da se pri meni
po modnih stilih 10% pri-
ceneje kakor drugod.

Pozor!

Sprejemem takoj spretnega slovenskega **stenografa in pisarja** z lepo pisavo.

Dr. D. Trco,
odvetnik v Gorici.

Naznanilo.

Z ozirom na to, da se je pre-
selila c. kr. okrajna in okrožna sod-
nija, c. kr. davkarija in drugi uradi
v novo poslopje v Kapucinsko ulico, si
dovoljuje podpisani priporočati slavnemu
občinstvu na deželi svojo dobroznano
gostilno

„Pri zlatem križu“ (pri Lizi)
v Kapucinski ulici

katera je preskrbljena z dobro ku-
hinjo ter toči izvrstna bela in črna
domača vina. Preskrbljeno je s so-
bami za prenočišča ter s hlevi za konje
in vozove.

Svojim rojakom v mestu in na de-
želi se toplo priporoča udani

Ivan Katnik, lastnik.

Razpis službe.

Podpisano županstvo razpisuje
službo občinskega redarja (ponočne
čuvaja) v Tolminu z letno plačo 600
kron in prispevkom 50 kron za obleko.
Prednost za to službo imajo vpokojeni
žandarji. Prošnje je vložiti pri podpi-
sanem županstvu do 15. oktobra t. l.

Županstvo v Tolminu,
dne 4. septembra 1902.

Župan:
Gabršček.

Karol Draščik,
pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

Švicarska urarska obrt.

Samo 16 K.

Naznanjamo vsem veščakom,
častnikom poštanim, železniškim
in redarskim uradnikom kakor
tudi vsakomur ki rabi dobro
uro, da smo opreželi
edino razprodajo
novoiznajdene origi-
nalne geufske 14-
karatne remont. ure
zlatega elektro-pla-
que, „sestav glas-
hütte“. Te ure imajo
protimagnetične pre-
tiziški urni stroj, so
najnatančnejše reguli-
rane in preskušene
in dajamo za vsako uro 3-letno pismeno jamstvo.
Okrov, ki je sestavljen od treh odskočnih pokrovčkov,
je moderno in krasno izdelan ter napravljen iz novo
iznajdene ameriške goldinske kovine ter prekrit s
14-karat. zlatom, tako, da je podoben čistemu zlatu,
in veščaki jo ne morejo razločevati od prave ure, ki
velja 200 kron. Edina ura na svetu, katera ne zgrubi
nikoli zlatega lica. Sprejeli smo v 6. mesecih 10.000
dodatnih naročil in okoli 3000 pohvalnih pisem. Cena
uri za gospode ali dame le 16 kron poština in col-
nina prosta. Vsaki uri je brezplačno pridejan mož-
njicek od usnja. Krasne in moderne verižice od zla-
tega plague za gospode ali dame (tudi ovrtnice) po
3- 5- in 8- K. Ako ura ne ugaja, se sprejme
nazaj vsled česar se nima nobenega rizika. Razpo-
šiljanje po poštini povzeto ali predplačilo.

Naročbe je pošiljati na **Razpošiljanje ur**
„Chronos Basel“ (Švica). Za pisma v Švico je
staviti znamko za 25 stol., na dopisnice 10 stol.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček
V Gorici

priporoča knjige:

Odsevi I. Zofka Kveder. IV. knjiga »Salonske knjižnice«. Cena
po pošti K 2-.

Slovensko-ruski slovar in slovnica, M. M. Hostnik. Cena
po pošti K 5-50.

Vstajenje. Lev. Nik. Tolstoj. »Slovenske knjižnice« snopič 94-101.
Cena po pošti K 3-50.

Venec slov. povestij. V. knjiga. Cena po pošti K 1-20.

Knjižnica za mladino. Knjiga 25, str. 214, — knjiga 26, str.
175. — Cena po 1 K. Trdo vezana;
fin papir. — Štiri knjige na leto za K 3-20.

Kletev nezvestobe. Roman. I. del. Str. 285. — Spisal pisatelj
»Zaobljube« Ferdo Bečić; obsežniši
II. del v avgustu. Cena celotnemu romanu K 3-20. Naročniki »Slov.
knjižnice« K 2-40.

Pošilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

Prošiva zahtevati listke!!

Za čas stavbe priporoča vse stavbne potrebščine,
kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove,
železje, strešna ohna, cevi za stranišča itd. Ima v
zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj
slovesnih tovarn. Opozarja na svojo bogato
izber

**kuhinjskega in
hladnega orodja**
po brezprimerno nizkih
cenah.

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškojfo št. 11.

Edina zaloga
stavbni nosilcev
v Gorici.

Pocinkana žica
za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!
Eno krono nagrade
izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili
najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri
naju za 100 K blaga.

Prošiva zahtevati listke!!

Pfaff-ovi šivalni stroji
so najboljši.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki
navadno ni ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje
nit v šivalni stroj, ten manj kako isti šiva, toda mi smo po naši
več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali,
da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se
ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.

Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno
brezšumno.
Pfaffovi šivalni stroji so neprekinljivi za domačo rabo in
obrtne namene.
Pfaffovi šivalni stroji so posebno pripravljeni za umno no vozeenje
(recomirene) ter se poučuje brezplačno.
Pfaffovi šivalni stroji prekosijo na dobroti vsako tovarno.
Janiča se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.
Zaloga **Pfaffovih** šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio štev. 1
SAUNIG & DEKLEVA.
Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14.

Predzadnji teden.
Srečkanje neprekinjeno
25. septembra 1902.

Glavni dobitek
kron **30.000** kron

Olmuške razstavne srečke
po 1 krono

priporočajo:
G. Gentili, V. Michelstädter & Co., O.
Pflecherle, menjalnice v Gorici.

Vsi dobitki se izplačajo od prodajalcev z 10% odbitkom v gotovini.

Anton Kuštrin
trgovac
z jedilnim blagom
Gospodarska ulica št. 23 (v lastni hiši).

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijali,
vsakovrstnega olja, navadnega in najfinjšega
„Luka“ po jako nizkih cenah. — V zalogi se
dobivajo testenine trdke Znidarsic & Valencic
v liški Bistrici; cikorija in zveplenke družbe
sv. Cirila in Metoda ter moke vseh vrst iz
mlinov Jochmann iz Ajdovščine in Majdica
iz Kranja.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo
po pošti od 5 kilogr. naprej.

Anton Potatzky v Gorici.
Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO

Najceneje kupovališče nirsberškega in drobnega
blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE
za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne
knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:
Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje,
krošnjarje, prodajalce pejmih s in trgih
ter na deželi. 2 35 8

Dobre ure in po ceni!
s 3-letnim pismenim jamstvom
razpošilja na zasebnike
prva tovarna ur v Mostu (Brn)

Hanns Konrad,
litz ur ter zlatice — Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75;
srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna
verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja
fl. 1-95.

Tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate
in srebrne svetlinje iz razstav ter tisoče priznanih
pis-m. — Ilustrovan cenik zastoji!

E. LEBHERZ
Gorica

tovarna užigalice
priporoča prebivalcem Primor-
skega svoje izdelke raznih vrst,
posebno izvrstne in zanesljive
užigalice

Apollo

Čistilna voda „Reale“
iz vrelcev Mathias, lastnina
Henrika Mattonija v Budimpešti

je toplo priporočena od prvih tu- in
inozemskih zdravniških avtoritet kot
najbolje čistilno sredstvo. Odstrkuje so-
radi množine soli »Glauber« in grenke
soli, katero ima v sebi ter s svojim
hitrim in dobrim učinkom.

Zaloga za Gorico:
Lekarna G. B. Pontoni.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu
svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za
vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko
zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške po-
trebe, voščene sveče itd. vse po zmerni cen.
Naročila za deželo izvršuje točno in solidno.
Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno
erk na perilo.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu
v Gorici in na deželi, svojo
prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke
iz Majdichevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi
raznovrstne pijače, n. pr. francoski Cognac,
pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec,
fini rum, različna vina, gorulice (senf). Ciril-
Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo
v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in
po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Josip Kutin,
trgovca v Semeniški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 - GORICA - Via Gardino 8

priporoča

pristna bela **briskih, dai-**
in črna vina **matinskih in**
izvipavskih, **istarskih**
furlanskih, **vinogradov.**

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogrske monarhije v solih od 16
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.
Cene zmerno. Postrežba poštena

Ivan Bednařik
priporoča svojo
knjigoveznicu
v Gorici
ulica Vetturini št. 3.